

Kolik bylo pošt ve čtyřech městech pražských

Správně bych měla napsat „v královském hlavním městě Praze“, které vzniklo spojením čtyř měst v roce 1784. Velikost Prahy se pozměnila připojením Josefova v roce 1850 a tzv. Velká Praha vznikla až ve století dvacátém.

Ušetřím sebe i čtenáře zbytečného úvodního popisu o vývoji poštovníctví. Bylo a je o něm sepsáno tolik, že jsem poslední z nejposlednějších, kdo by se pokoušel chodit s jakousi troškou do mlýna. Námět se mi zalíbil spíš proto, že naše rodina měla a má vazby na poštu. Při našich povahách nechybí ani stavovská čest, která k takové službě stále patří. Poštovní provoz tedy známe. Poměry, v jakých pracovali pošťáci dříve, si můžeme přiblížit nejlíp opět z pera I. Herrmanna.

Velmi rádi jsme chodívali na poštu, s čímkoli nebo pročkoli, tam bylo vždycky dlouhé čekání, nebo aspoň jsme si to nějak prodloužili. A když jsme u pošty – dnešní mladé a mladší pokolení sotva ví, že nebyla pošta odjakživa v ulici Jindřišské¹, kde stojí nyní. Za starých časů, ve století osmnáctém a ještě devatenáctém byla pošta na Malé Straně. Za našeho mládí, před lety padesáti a dávněji, byla pošta na nároží náměstí Josefského a Poříčí, proti posavadnímu klášteru kapucínskému a proti bývalé kadetce², na jejímž místě stojí nyní pražský Obecní dům.

Ani tato budova (viz obrázek) nebyla prastará, pocházela teprve z r. 1842, ale byla to pravá haluzna rakouského erárního slohu. Zvláště její místnosti přízemní, kde se podávaly balíčky, peníze a dopisy, byly nevlídné a těsné. Jejich stísněnost a nepohodlí bylo rozmnoženo ještě všelikým bedněním, katry, „fršláky“³ a přepážkami, jakými se vždy „upravovaly“ hotové již stavby k úřadování. Páni ministři neměli nikdy ponětí o požadavcích praktických, erární architekti rovněž ne. Postavili nějakou boudu, rozdělenou na všeliké světnice a světničky, a po čase teprve tesaři a truhláři musili nadělati do vnitřků šalování, kukání a klecí, že takové úřadovny vypadaly jako horší zvěřince. Nebylo tam světla, nebylo vzduchu, nebylo dost místa.

Všechny tři budovy zachycené na fotografii v roce 1898 stále stojí. Z Josefských kasáren je OC Palladium, uprostřed je kostel sv. Josefa a první zprava je původní budova pošty.

Přibližně naproti kostelu stával kapucínský klášter, náměstí se proto jmenovalo Kapucínské. Podle kostela pak Josefské, 1916 – 1918 Frant. Josefa I., dále náměstí Republiky. Za protektorátu to bylo Hybernské a po válce opět Republiky.

Zdá se, že Starému i Novému městu městu musela stačit jedna pošta. Jenže si lidé nepsali a neposílali balíčky každý týden a hlavně jim nebylo zatěžko dojít někam půlhodinku i víc pěšky. Přesto v roce 1900 na tom ve srovnání s jinými zeměmi byla monarchie velmi dobře. Na jeden poštovní úřad tu připadalo 44 km² a na jednoho občana 40 zásilek ročně, naproti tomu v Rusku to byly téměř dva tisíce km² /4 zásilky a třeba ve Francii to byla jedna pošta na 95 km²/26 podání na jednoho člověka.

Ráda vzpomínám na jednu málo obvyklou zásilku, doručenu do Vokovic někdy v padesátých letech 20. století. Můj vodňanský strejda nám poslal zajíce. Podle předpisů měl jeho úlovek zabalenou hlavu a na zadních běhácích byla přivázaná adresní cedulka z tvrdého kartonu. Bavím se představou, jak by se asi na takový „balík“ zatvářili na poště dnes ...

(bt)

<http://rodopisna-revue.tode.cz/>

¹ Rozsáhlá novorenesanční budova byla postavená v letech 1871–1874 a později byla ještě rozšiřována.

³ Malý prostor ve skladišti, často jen sbitý z prken.